

Fizička i pravna lica.

Fizička lica su ljudi, pojedinci, od rođenja do smrti, bez obzira na njihove razlike.

Karakteristične su sledeće sposobnosti:

1. pravna, biti subjekat prava tj nosilac prava i obaveza. Svako lice ima pravnu sposobnost, stiče se rođenjem a gubi smrću.

nasciturus – pravno sposobno začeto, a jos nerodjeno dete (u smislu nasleđivanja). Polazi se od pretpostavke da su živorodjeni. Mrtvorodjenac nije subjekat prava. Subjekt prava je lice koje je nestalo sve do trenutka dok se ne proglasi da je umrlo. Nestaju u ratovima, u brodolomu, elementarnim nepogodama. Čeka se 5 godina od kada je nestao.

2. Poslovna, radna sposobnost (delimično tačno) je mogućnost fizičkog lica da samostalnim izjavama volje preduzima određene pravne radnje tj. stiče prava i obaveze. Poslovna sposobnost je vezana za punoletstvo, a granicu punoletstva određuje pravni poredak. Zasnivanje braka, promena prebivališta, državljanstva. Samostalnim izjavama volje sticati prava i obaveze. Tu sposobnost imaju punoletna lica.

Maloletnici:

- mlađji maloletnici (do navršene 14. godine) nisu poslovno sposobni izuzev za poslove od manjeg značaja (prodavnica).

- stariji maloletnici, ograničena ili delimično poslovna sposobnost, trebaju im saglasnost i odobrenje (državni organ – sud), lica sa navršenih 16. godina mogu zasnovati brak sa punoletnim licem (saglasnost roditelja i odobrenje suda). Lica sa navršenih 15. godina može zasnovati radni odnos pod uslovom da svojom zaradom doprinosi izdržavanju svoje porodice. Sa navršenih 16. godina može sačiniti testament ako je lice svesno značaja tog postupka.

Punoletnim licima može biti oduzeta poslovna sposobnost:

- u potpunosti ako nisu u stanju da se staraju o svojim pravilima i interesima zbog duševne bolesti, zaostalosti ili nekog drugog razloga i dobijaju staratelja.

- delimično, ako svojim postupcima ugrožavaju svoja ili tuđa prava i interese. Narkomanija, alkoholizam.

3. Deliktna sposobnost, podrazumeva odgovornost za posledice učinjenog prekršaja (delikta). Važan je uzrast i duševno stanje. Do 7. godine su deliktno neodgovorni (roditelji ili staratelji ili lice koje vrši nadzor nad detetom). Od 7 do 14 godina materijalnu odgovornost snose roditelji ili staratelji, a dete se podvrgava merama pojačanog nadzora (socijalne

službe). Više od 14. godina deliktno odgovorna lica.